

банківських депозитів, сприяти формуванню високої довіри до банків із боку юридичних та фізичних осіб;

- створити дієву законодавчо-правову базу діяльності банків, яка забезпечила б умови для надійного захисту від усіх видів ризиків та вдосконалення високої стабільності їхньої роботи.

Література:

1. Чайковський Я. І., Чайковська І. Я. Аналіз розвитку банківських систем України та Польщі: 2009-2017 роки [Електронний ресурс] // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2017. – Том 27. – № 3. – С. 134-143. – Режим доступу : <file:///D:/Users/bs/Downloads/1401-6472-1-PB%20.pdf>.

2. Гуцал І. С., Чайковський Я. І. Банківська система України сьогодні: основні проблеми і перспективи розвитку // Фінанси України. – 1997. – № 8. – С. 42–47.

Ігор НОВАК

студент факультету фінансів

Тернопільського національного економічного університету

Науковий керівник:

к.е.н., доц. кафедри банківської справи Галіцейська Ю.М.

МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА ЗАХИСТУ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ ВІД ВПЛИВУ РИЗИКІВ

Банківський сектор є одним з найбільш ризикових у всьому спектрі економічної діяльності. Необхідність банківського страхування обумовлена специфікою банківської діяльності та відповідними ризиками, сутність яких полягає в невизначеності ситуації на вітчизняному та світовому ринках. Діяльність фінансових інститутів через їх професійну специфіку характеризується великою концентрацією коштів. Глибоке впровадження інформаційних технологій в банках також веде до виникнення нових ризиків.

Банківський ризик - це ймовірність відхилення від запланованих (очікуваних) показників діяльності банку через здійснення активно-пасивних операцій, під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, наслідки якої можуть бути негативними.

Так, з погляду сфер виникнення та можливостей управління банківські ризики поділяють на зовнішні та внутрішні.

До зовнішніх належать ризики, виникнення яких зумовлене змінами у зовнішньому щодо банку середовищі й безпосередньо не пов'язані з його діяльністю. Серед зовнішніх ризиків особливе місце посідають політичні, правові, соціальні та економічні ризики, виникнення яких зумовлене загостренням економічної кризи в країні, політичною нестабільністю, заборонаю або обмеженнями на перерахування коштів за кордон, консолідацією боргів, уведенням ембарго, скасуванням імпорتنих ліцензій, війнами, змінами у законодавстві тощо. Зовнішні ризики не піддаються кількісній оцінці, але банки зобов'язані враховувати їх під час формування стратегії та політики банківської діяльності, а також під час складання бюджету.

До внутрішніх належать ризики, що виникають безпосередньо в процесі діяльності банку й зумовлені кількістю його клієнтів, партнерів, зв'язків, спектром банківських операцій і послуг. Внутрішні ризики порівняно із зовнішніми краще піддаються ідентифікації та оцінці [1].

Слід зазначити, що страхування банківських ризиків - це не приватна справа банку, оскільки кредитна установа ризикує, перш за все, не своїми коштами, а вкладками своїх клієнтів. Страхування капіталу банку в повному обсязі є неможливим. Тому вибірково страхуються особливо важливі для конкретного банку вклади.

Досліджуючи міжнародну практику щодо захисту банківських установ, можна стверджувати що в окремих країнах для банків придбання генерального банківського поліса є обов'язковим. Наприклад, комплексне банківське страхування згідно з вимогою Федеральної корпорації зі страхування депозитів (FDIC) є обов'язковим для всіх банків, що працюють на території США з вкладками фізичних осіб. Таке комплексне страхування коштів вкладників, безумовно, допомагає підвищити репутацію банку та залучити нові вклади та інвестиції.

Комплексне страхування професійних банківських ризиків включає:

- Страхування від злочинів - Bankers Blanket Bond (BBB) / Fidelity Bond
- Страхування від електронних і комп'ютерних злочинів (ECC)
- Страхування відповідальності фінансових інститутів (FIP)

Перевага комплексного підходу полягає не тільки в зниженні вартості страхування, а також у тому, що збитки з банківського страхування часто бувають складними, не завжди просто визначити, в результаті чого банку було завдано збитків - в результаті злочинної дії або помилки співробітника.

В багатьох країнах широко застосовуються поліси BBB (Bankers Blanket Bond) - поліси комплексного страхування банків від злочинів, які завдають збитків банкам внаслідок неправомірних або помилкових дій персоналу і третіх осіб та ряду інших операційних ризиків. Bankers Blanket Bond надає страховий захист від збитків у результаті операцій, здійснених банком на підставі підроблених письмових документів та інструкцій. Також відшкодуванню підлягає збиток від операцій з підробленими цінними паперами і фальшивою валютою. Покриття охоплює такі злочини, як пограбування банку, цінного майна з його приміщень, пограбування в процесі інкасації [2].

В Україні перша практика комплексного страхування ризиків належить ПУМБу, який у 2002 р. застрахував ризики в компанії АСКА. Ця процедура здійснювалась за використанням програми BBB. Приблизно десять українських банків щорічно висловлюють зацікавленість в покупці такої програми.

Програми BBB, що купуються українськими банками, - лише окремі частини глобального страхового покриття, але за умовами схожі з тими, які купують фінансові установи на Заході. Основна відмінність полягає в тому, що запитувані суми страхового покриття та франшизи в Україну нижчі [3].

Програма комплексного банківського страхування часто включає в себе:

- Страхування BBB, що захищає активи банку від нелояльних дій персоналу (шахрайства, крадіжок);
- Computer Crime Policy (покриває ризики, пов'язані з комп'ютерною системою банку);
- Directors & Officers Liability (або Professional Liability - дозволяє компенсувати витрати в розмірі суми позову проти директора і витрати по відхиленню позову).

Отже, страхування банківських ризиків є одним з методів забезпечення фінансової стабільності і має бути обов'язковим компонентом захисту від невизначеної ситуації на ринку і впливу непередбачених факторів. Міжнародний досвід свідчить про те, що страхування банківських ризиків забезпечує банкам надійну репутацію, довіру з боку вкладників і партнерів, а тому і взагалі ефективну

діяльність, фінансову стійкість. В Україні страхування банківських ризиків є досить обмеженим, багато видів страхування, які масово використовуються в міжнародній практиці, майже не використовуються українськими банками, що пов'язано із специфічними умовами, які склалися в Україні.

Література:

1. Ризики в діяльності банківських установ [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://dn.khnu.km.ua/dn/k_default.aspx?M=k1081&T=06&lng=1&st
2. Комплексне банківське страхування ВВВ (Bankers Blanket Bond) [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.risk24.ru/bbb.htm>
3. Практичне застосування комплексного банківського страхування в Україні [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://pidruchniki.com/87605/bankivs>
4. Теорія і практика грошового обігу та банківської справи в умовах глобальної фінансової нестабільності [Текст]: монографія / [О.В. Дзюблюк, М.Д.Алексеєнко, В.В.Корнеєв та ін.]; за ред. д.е.н., проф. О.В. Дзюблюка. – Тернопіль: ФОП Осадца Ю.В., 2017. – 298 с.

Михайло ОКОНСЬКИЙ

*студент факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доцент кафедри банківської справи Іващук О.О.*

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ УКРАЇНИ

На сучасному етапі банки, як регулятори грошового обігу й посередники в акумуляції та перерозподілі грошових ресурсів, відіграють важливу роль в економіці України. Вони володіють дієвими важелями впливу на фінансову, виробничу та інші сфери економіки, їх діяльність впливає на формування й розвиток практично всієї системи відносин в країні. Без стабільного, надійного та сильного банківського сектора не може нормально функціонувати економіка країни.

Проблемам забезпечення фінансової стійкості банків в ринковій економіці присвячено праці багатьох провідних вітчизняних і зарубіжних учених. Серед них – М. Алексеєнко, О. Біла, В. Вітлінський, О. Вовчак, А. Герасимович, О. Дзюблюк, В. Загорський, О. Заруба, В. Іванов, М. Козоріз, В. Корнеєв, В. Кочетков, О. Лаврушин, Ю. Масленченко, А. Мороз, Л. Примостка, Г. Панова, П. Роуз, М. Савлук, Дж. Сінкі, Т.Смовженко, Г. Табачук, Н. Шульга, Р. Тиркало, О. Ширинська, Р. Шіллер.

Фінансова стійкість банку – це якісна й кількісна характеристика здатності системи трансформувати банківські ресурси (фінансові, трудові інформаційні) та з максимальною ефективністю й мінімальним ризиком виконувати свої функції, витримуючи вплив зовнішніх і внутрішніх факторів.

Основними параметрами що забезпечують фінансову стійкість банків є: соціально-політична ситуація в країні, її загальноекономічний стан, правові аспекти забезпечення фінансової стійкості, стан фінансового ринку, внутрішня стійкість банківських установ.

Окрім, зовнішніх факторів, банкам необхідно приділити підвищену увагу внутрішнім факторам, які, на наш погляд, мають значний вплив на фінансову стійкість банків. Серед них можна виділити: адекватність капіталу банків; якість активів банків; платоспроможність банків; рівень рентабельності; ліквідність балансу банків; класифікація кадрів; місія банків; вибір розумної банківської стратегії